

MARTIN BENEDIK

UDK 807-05 Kopriva, S.

Filozofska fakulteta
Ljubljana**SILVO KOPRIVA (1908 – 1991)**

30. aprila nas je zapustil nestor slovenskih klasičnih filologov, naš nepozabni profesor Silvo Kopriva.

Rojen je bil 1. decembra 1908 v Laporju pri Slovenski Bistrici. Klasično gimnazijo je obiskoval v Mariboru, študij klasične filologije in arheologije pa je končal na ljubljanski univerzi. Po diplomi leta 1933 je eno leto služboval v Bolu na Braču, šest let v Novi Gradiški, od leta 1940 do upokojitve pa na ljubljanski klasični gimnaziji (ki se je pozneje preimenovala v II. državno gimnazijo in nato Gimnazijo Ivan Cankar). Več let je na ljubljanski Filozofski fakulteti honorarno predaval metodiko pouka latinskega jezika ter vodil tečaje latinščine za študente zgodovine, arheologije, umetnostne zgodovine in romanistike.

Dobro se še spomnim, kako je profesor Kopriva začel svoja predavanja iz Metodike latinskega jezika. Rekel je takole: Če hočeš druge vneti, moraš sam goreti. Te besede, ki jih je povzel od škofa Antona Martina Slomška, zanj niso bile nikakršna oguljena fraza, ki bi jo vsiljeval drugim, temveč njegovo življenjsko vodilo, ki ga je najprej uresničil pri sebi. Pri vsaki njegovi uri smo občutili njegovo navdušenost in predanost, njegovo globoko prepričanje o kulturni in vzgojni vrednosti klasičnih jezikov. Ta ogenj je prežarjal prav vse njegovo delo, tako pedagoško, prevajalsko, pesniško in slovnično.

Časi, v katerih je naš dragi profesor deloval in izgoreval, pa klasični gimnaziji ter njeni disciplini niso bili naklonjeni. Kljub udarcem, ki jih je doživljala klasična izobrazba, je vztrajal in ostal zvest posredovanju antičnih izročil. Bil je optimist, prepričan, da je nerazpoloženje šolskih oblasti do antike vendarle nekaj prehodnega in da se bodo vrnil časi, ki bodo latinščini in grščini bolj naklonjeni. Mislim, da ne pretiravam, če rečem, da je v zadnjih tridesetih letih profesor Kopriva s svojim človeškim in učiteljskim likom na srednjih šolah v Ljubljani reševal, kar se je dalo rešiti. V času, ko je družba gledala na klasično filologijo kot na nujno zlo, kot na vir elitizma in

klerikalizma, je ohranil pokončno držo in ostal profesor klasičnih jezikov.

Postal je pojem, skoraj sinonim za profesorja latinščine. Nešteto ljudi sem že srečal, ki so mi z veseljem in ponosom povedali, da jih je latinščino učil profesor Kopriva. Bil je ponosen na to, da je klasični filolog; klasična filologija je bila zanj svetišče, šola učenosti in humanosti, v kateri on kot svečenik vzgaja k lepemu in dobremu številne generacije dijakov in študentov.

Ob njegovih urah smo živo začutili pomen latinskega izraza *reverentia capitis cani*. Spoštovali smo njegovo temeljito znanje latinščine in grščine, zgodovine ter modernih jezikov. V nas je vzbujal ljubezen do našega materinega jezika. Silno je bil razgledan tudi na drugih področjih, vedno je bil na tekočem glede dogajanj v muzejih in galerijah; spremljal je kulturno življenje pri nas in v svetu ter znal poživiti pouk z različni zanimivostmi, ki sicer niso predmet klasične filologije, vendar jih lahko povežemo z njo. Profesorja Koprive si ne smemo predstavljati kot kakega Orbilija, ki bi s palico dijakom vtepal v glavo končnice in slovnico, pa spet slovnico in puste končnice. Vsaki snovi je znal vdahnuti življenjsko vedrino. Zavedal se je, da šola mora ne samo poučevati, temveč tudi vzgajati. Pri vsem svojem obsežnem znanju in načitanosti pa je ostal izredno skromen in preprost; tudi to njegovo lastnost smo cenili. Zlasti pa smo ga spoštovali kot izjemno osebnost, kot človeka, s katerim smo se lahko odkrito pogovarjali.

Z njegovo pedagoško dejavnostjo je tesno povezano pisanje učne literature. Sodeloval je pri sestavljanju Latinskega berila za gimnazije (1953), s profesorjem Južničem je sestavil Latinsko vadnico ter Latinsko slovnico (1952). Pozneje se je lotil pisanja nove slovnice, ki je izšla leta 1976 in predstavlja najbolj izčrpen in temeljit prikaz latinščine, pisan v slovenskem jeziku. Skoraj 400 strani obsegajoča knjiga z drobnim tiskom bo nepogrešljiv pripomoček številnim generacijam študentov in strokovnjakov z različnih področij.

Ista gorečnost je zaznamovala njegovo prevajalsko in pesniško delo. Pesnik in prevajalec je postal sicer iz čisto praktičnega razloga: s prevodi lažjih slovenskih pesmic je najprej hotel poživiti pouk in učencem pokazati, da se v latinščino da preleti skoraj vsako slovensko besedilo. In kaj je nastalo iz tega? Nešteto latinskih prigradnic, pa tudi daljših pesnitev, s katerimi je kot pravi *poeta doctus* počastil številna naša mesta, v katerih so bila znanstvena srečanja. S takimi pesnitvami se danes lahko ponašajo Ohrid, Dubrovnik, Zalec, Ptuj, Novi Sad, Pulj in še druga mesta. V latinščino je prevedel nešteto pesmi slovenskih pesnikov od Slomška in Prešerna do modernih avtorjev. Prav tako je prevajal hrvaško, srbsko in makedonsko liriko ter pesmi svojih dijakov. Dosledno je pri tem upošteval antična metrična načela. S temi prevodi in pesnitvami je poživil številne zvezke *Žive antike* in drugega periodičnega tiska. Večino teh prevodov je združil v knjigi z naslovom „Versus Latini“.

Iz ljubezni do antike je po Ljubljani začel zbirati latinske napise; prehodil je vse stare ulice, številne posvetne stavbe, cerkve, dvorišča, hodnike ter zapisoval vse, kar je bilo napisano v latinščini. Iz suhoparnih zapiskov se je delo razraslo v temeljito predstavitev mesta; dodal je sodobne fotografije in zgodovinske podatke in delo „Ljubljana skozi čas“ (1989) je postalo prava zakladnica in uspešnica, za katero je dobil Župančičevo nagrado in nagrado mesta Ljubljane.

Profesor Kopriva je bil marljiv kot mravlja, delaven kot čebela in najbrž ni naključje, da je k večnemu počitku zaspal tik pred praznikom dela. *Requiescat in pace!*

5.IX 1991